

MANEL QUERALT

Vacu

l'èsser sofrent

emboscall

© Manel Queralt i Utrilla – mqueralt@telefonica.net

© Del pròleg: Francesc Torralba

© D'aquesta edició: emboscall

Primera edició impresa: Pagès, 2004

Segona edició impresa (dins *A furt. Obra poètica 1990-2006*): emboscall, 2007

Primera edició digital: desembre de 2013.

ISBN (*A furt. Obra poètica 1990-2006*): 84-96716-27-9

www.emboscall.com

PRÒLEG

Si la tasca de prologar ja és difícil quan es tracta de presentar una obra d'assaig, encara ho és més quan el pròleg ha de ser el preludi d'un llibre de poesia. No és fàcil posar-se en la perspectiva de l'autor i endevinar el doll de sentiments i de pensaments que configuren una obra poètica. El text és l'exteriorització d'una interioritat que cerca la complicitat del lector. El poeta, en manifestar rítmicament la veu de la seva interioritat, manifesta cap enfora la seva identitat més profunda, ens mostra el nucli essencial del seu jo. En aquest sentit, l'acte de poetitzar és un acte de despullament, de *desvelament*, perquè el poeta es mostra nu davant del lector desconegut.

El lector, en llegir el text, pot sentir-se molt identificat amb allò que batega dins de la interioritat del poeta. Quan això passa, la poesia acaba formant part del nostre llegat personal, deixa de ser un objecte intel·lectual o literari, per esdevenir una finestra de la pròpia subjectivitat. Molt sovint, els poetes saben expressar millor que nosaltres mateixos, allò que sentim en la profunditat del nostre ésser. Posen paraules a les nostres impressions, als nostres sentiments, a les nostres emocions; ens ajuden a dir-nos més perfectament, encara que ja sabem que mai no acabem de dir-nos totalment, perquè la paraula no pot contenir la magnitud de l'experiència humana. Els poetes tenen el do de la paraula, la plasticitat de la imatge i el ritme necessari perquè l'obra tingui l'harmonia desitjada.

La poesia, doncs, ens permet accedir a l'oceà subjectiu de l'altre, encara que aquest itinerari sempre presenta alguns esculls. La possibilitat de no veure-hi l'essencial o d'interpretar incorrectament el nucli de l'obra sempre és ben present quan hom es disposa a exposar les idees d'un poeta. Amb tot, l'esforç val la pena, perquè cada text amaga possibilitats inèdites i cada lector fa les seves troballes personals. Llegir poesia és com començar un viatge sense retorn. No sabem cap a on ens portarà, ni com serem al final del viatge. Molt sovint, no és un viatge agradable, perquè descobrim àmbits de la nostra subjectivitat i de l'existència que haguéssim preferit no veure, però el poeta no és el que ens mostra tan sols allò de sublim que hi ha en la vida, sinó també allò de fosc i mesquí. Per això, llegir poesia exigeix una certa fortalesa d'ànima, perquè no sempre el lector està disposat a confrontar-se amb si mateix, ni amb els límits del seu món.

L'autor d'aquest llibre que el lector té a les mans m'ha convidat a prologar aquesta obra poètica i em sento, alhora, agraït i atemorit, per la tasca que això comporta. No és senzill, però, qualificar amb un adjectiu la poesia de Manel Queralt. D'entrada, podríem dir que som davant d'un poeta madur que ja ha expressat en altres textos molt reeixits la seva concepció del món, de l'home i de l'existència humana, que ofereix al lector una poesia de pensament, una poesia que té com a objectiu central fer pensar el lector, portar-lo cap a contrades desconegudes i propiciar en ell l'acte de pensar. Però no es tracta d'una poesia purament intel·lectual, perquè, encara que és rica en conceptes filosòfics «està plena

d'implícits metafísics», és una poesia intensament apassionada que fa bategar el cor del lector i propicia en ell estats d'ànim difícils de definir a priori. Qui no estigui disposat a experimentar transformacions en el seus ritmes cordials, és millor que no llegeixi aquest poeta, perquè la seva poesia és un torrent d'idees i de sentiments que no deixen indiferent el lector que s'hi aproxima.

Hi ha poetes que llegeixes i oblides. Hi ha poetes, però, que llegeixes i ja no pots oblidar mai més, no tan sols perquè ens han tocat alguna tecla de l'ànima, sinó perquè ens buiden per dins i ens deixen a la intempèrie. Manel Queralt pertany a aquesta estirp de poetes. Per això em permeto fer-li al lector el següent advertiment: el que trobarà en aquestes pàgines que segueixen és poesia filosòfica, és un llarg poema de recerca personal, una exploració honesta i alhora crua de la condició humana.

No em proposo, ni de bon tros, dir, d'una altra manera, el que el poeta expressa tan bellament en la poesia que ens regala, tampoc no en seria capaç, sinó explorar el territori que ens mostra des de la perspectiva d'un lector que ha tingut el privilegi de llegir la seva poesia abans de ser editada en forma de llibre. Al capdavant, la finalitat d'un pròleg no és comentar l'obra que es prologa, sinó potenciar-ne la lectura, mostrar al lector el valor de l'obra que té a les seves mans a fi i efecte que es disposi a llegir-la, o més ben dit, a rebre-la i deixar-se interpel·lar per ella. Si aquest pròleg assoleix aquest fi, ja em donaré per satisfet, perquè crec que l'obra s'ho val.

En el nostre paisatge cultural, no abunda aquest tipus de poesia. Molt freqüentment, la poesia s'utilitza per embellir retòricament un discurs o per amanir un acte social, però la poesia de Queralt no obeeix a cap d'aquestes finalitats. És una poesia que té un profund to existencial, que neix d'una angoixa vital, en el sentit més heideggerià del terme i que descriu el costat més obscur i problemàtic de la vida humana. El poeta expressa rítmicament la vivència de l'angoixa davant del no-res, davant de la constatació que som temps que passa, que som éssers-per-a-la-mort. Queralt s'enfronta a l'experiència de la buidor, no amaga la duresa d'aquesta experiència i convida el lector a fer el mateix recorregut que ell ha fet solitàriament. Sembla que el poeta busqui un còmplice, una veu amiga que participi de la seva mateixa experiència.

Davant del precipici de la buidor és habitual la pràctica de la distracció, la fugida cap a les coses, la dispersió en els entreteniments socials. En la nostra societat, disposem de mecanismes molt potents, tant en intensitat com en extensió, per mantenir permanentment distret el subjecte, permanentment ocupat per fets i notícies irrellevants. Molts cops, la poesia obeeix a aquesta funció, però no és aquesta la finalitat de la poesia de Queralt.

El poeta ens deixa palplantats davant l'horror de la buidor i en el cantell del precipici ens abandona sols, perquè pensem on som, qui som i què és donar sentit a les nostres vides. En el si d'una cultura farcida de sorolls i de missatges anestesiants, la poesia de Queralt és, en certa manera, contracultural, perquè no es desplega en el territori de la

frivolitat, sinó en el vast territori de la seriositat i de la gravetat existencial. És molt possible que el lector postmodern no acabi de comprendre el drama de Vacu, el protagonista de l'obra. Si es produeix aquest fenomen no és per causa del poeta, sinó de la distància d'experiències que hi ha entre el poeta i el món. Alguns lectors, però, n'estic segur, hauran tastat, amb amargor, la buidor que Vacu pateix i, en aquest sentit, se sentiran, en part, identificats amb el món que basteix Manel Queralt.

Per tot plegat, es pot ben dir que la poesia de Queralt exigeix un lector disposat a navegar molt lluny, disposat a cabussar-se en la metafísica de l'absurd i a tocar amb les pròpies mans el caràcter contingent i sobrer de l'existència humana. Som, però podíem no haver estat. Existim en un món on la magnitud del mal ens aclapara. De fet, l'experiència de la indigència de l'ésser vertebra tota la poesia de Queralt. La caducitat de totes les coses, l'inexorable pas del temps, la contingència del món i de les persones, la fragilitat del jo i dels seus vincles són qüestions centrals en aquesta opció poètica. Tot és caduc en el món de Queralt, però l'ésser humà no viu perfectament instal·lat en aquesta contingència, sinó que se sent profundament incòmode i cerca, desesperat, una resposta, un senyal, un sentit a tot plegat. L'experiència d'aquesta insostenible lleugeresa de l'ésser, per dir-ho amb les paraules de Milan Kundera, genera un tipus de sofriment que no és de tipus corporal, sinó de caràcter metafísic.

En la poesia de Queralt, el sofriment esdevé la clau de volta de l'existència humana. El poeta es pregunta què és el que justifica l'existència, per quina raó el protagonista, Vacu,

desitja seguir essent, lluitar per romandre en l'èsser. Vacu és l'arquetip de l'home que s'enfronta responsablement a la seva vacuïtat i, en lloc de sortir per la tangent, cerca, desesperadament, una raó que justifiqui la seva existència i que l'empari de la temptació nihilista. Queralt posa al bell mig del poema la pregunta filosòfica per definició: què és el que fa que la vida mereixi ser viscuda?

Vacu és un home fràgil, vulnerable, tenallat pel dolor, desorientat en el gran laberint de l'existència, opac i allunyat dels seus semblants. El poeta ens obliga a obrir la finestra de la buidor, a mirar més enllà del que habitualment mirem i a submergir-nos en la radicalitat del nostre ésser. L'èsser de Vacu no se sosté sobre l'Ésser etern d'un Déu que estima des de l'eternitat, sinó en la Buidor més fonda. En la poesia de Queralt no es detecta aquesta Presència que dóna sentit en el Gòlgota. Més aviat sembla dir-nos que assumir aquesta buidor és l'únic itinerari d'alliberament.

En aquest llarg poema, l'autor expressa líricament i patètica l'experiència de la buidor, d'allò que els autors llatins en deien l'*horror vacui*. El personatge central del poema, *Vacu*, que probablement és l'*alter ego* del poeta, recorre la geografia de l'absurd i ens mostra els seus patiments en enfrontar-se amb aquesta experiència. La possible dissolució en el no-res, la incomunicació amb els altres, la vivència de la soledat, la impotència davant de la magnitud del mal en el món són omnipresents en la poesia de Queralt. És evident que el lector pot o no compartir la cosmovisió del poeta, però, en tot cas, haurà de reconèixer que la perspectiva que ens ofereix Queralt commou les nostres conviccions i ens fa pensar. Només per

aquest motiu, la poesia que hi ha continguda en aquest llibre ja té un gran valor.

Diu el poeta que de les grans preguntes, d'aquelles que de veres ens colpeixen en el fons del cor i que ens commouen, «no se sap gran cosa res no es pot dir». La poesia de Manel Queralt té, a més d'una gran bellesa plàstica, una intensa força metafísica, ja que, lluny de moure's en el pla de la superficialitat, enfronta el lector amb els grans interrogants de l'existència. En aquest sentit, ens desvetlla del dolç somni del no pensar.

Espero, estimat lector, que sàpigues assaborir aquesta poesia que Queralt tan amablement ens ofereix. Tota ella traspua sinceritat, honestedat intel·lectual i passió per la veritat. Exigeix atenció i sobretot una actitud d'escoltar. Per poder interioritzar la seva veu, hauràs de fer un esforç per silenciar les veus que ressonen en la teva interioritat, adoptar una actitud receptiva i deixar-te extasiar pel text. Bon viatge, lector!

Francesc Torralba Roselló

Filòsof i teòleg laic

FRANCESC TORRALBA ROSELLÓ (Barcelona, 1967), és Doctor en Filosofia per la Universitat de Barcelona i Doctor en Teologia per la Facultat de Teologia de Catalunya. Actualment és membre col·laborador de l'Institut Borja de Bioètica, professor titular de Filosofia de la Universitat Ramon Llull i Investigador de la Càtedra Ramon Llull Blanquerna. Dirigeix l'anuari *Ars Brevis*. Premi Extraordinari de Llicenciatura (1991), Premi Extraordinari de Doctorat en Filosofia (1994), Premi d'Assaig Breu (1989), Premi Xarxa d'Assaig (1989), Premi Joan Maragall (1992), Premi d'Assaig Serra i Moret sobre Civisme (2001), Premi Josep Vallverdú d'Assaig (2002), Premi Llorer d'Assaig (2003), Premi sobre principis del Civisme (2004), Premi d'Assaig Llorer (2004), Premi d'Assaig Nicolau Batle (2005). Entre les seves moltes publicacions, podem destacar: *Cercles infernals. Sobre el pensament del jove Nietzsche* (1990); *Punt d'inflexió. Lectura de Kierkegaard* (1992); *Geografia de l'absurd* (1993); *Ètica del perdó* (1993); *Amor y diferencia. El misterio de Dios en Kierkegaard* (1993); *L'eternitat de l'instant* (1994); *El sofriment, un nou tabú?* (1995); *Rostres del silenci* (1996); *Pedagogía del sentido* (1997); *Presència i fragilitat. El misteri de la paternitat* (1997); *L'home en el drama de Déu segons Hans Urs von Balthasar* (1997); *Antropología del cuidar* (1998); *Poética de la libertad. Lectura de Kierkegaard* (1999); *Per què creure? La raonabilitat de la fe* (2000); *Explorar el sentido de la realidad* (2000); *Rostro y sentido de la acción educativa* (2001); *La conxorxa dels espectres* (2001); *Filosofia de la Medicina* (2001); *Vint-i-cinc catalans i Déu* (2002); *I si la mare de Gandhi tingué raó?* (2002); *Cartas sobre Dios y el Buda* (2002); *Ètica del cuidar* (2002); *Pares i fills. L'aventura de trobar-se avui* (2003); *Un altre món és possible? Educar després de l'onze de setembre* (2003).

*L'home és un aprenent, el dolor, el seu mestre.*¹

ALFRED DE MUSSET

*És obvi que fins i tot un món imaginat tan diferent del real com es vulgui, ha de tenir quelcom –una forma– en comú amb el món real.*²

LUDWIG WITTGENSTEIN

*En realitat, tots els éssers vivents, els animals i les persones, volen viure i aquesta voluntat només desapareix en circumstàncies excepcionals, com un dolor insuportable.*³

ERICH FROMM

.....
.....

Una escala de cargol amb graons
de pedra encadenats entre parets
5 i un sostre no pas alt d'un passadís
esgarrapat, perforat a la roca,
on l'ull no travessa la superfície
potser l'arrodoneix en dóna forma,
però no descobreix els seus misteris.
10 Es podria especular si un alè
d'energia bufà sobre un polsim
de matèria primera i si va
donar lloc a una vida i si després
aquest combinat va experimentar
15 canvis decisius i extraordinaris
per esdevenir llavors una imprecisa
i esfilagarsada evolució
que ens dugués amb un cert convenciment
fins aquí, l'instant d'aquesta història.

20 Potser ens extralimitariem si
plantegéssim que aquells anomenats
a partir d'ara éssers vius es van
succeir un rere l'altre i ho van fer
seleccionant-se entre ells els més aptes
25 i deixant de banda els menys adaptats.
Éssers molt antics i indeterminats,
que no podem assegurar que van
existir perquè mai ningú els ha vist
ni en tenim cap indici fefaent,
30 fins i tot arribariem a concloure
sense por a desviar-nos massa
de la realitat, que aquells éssers,
en contra del que es pugui pensar
sobre la més que improbable existència,
35 van perforar una escala dins la roca.
Així mateix podríem imposar-nos
la tasca descomunal d'intentar
desxifrar un motiu per petit que sigui
sobre el *perquè* de l'inici d'una obra

40 com la que aquí es fa servir a tall d'exemple.
Però el passat se'ns mostra tèrbol
i ens és impossible determinar
quines van ser les causes i per tant
haurem de carretejar a les espatlles
45 el desconeixement d'aquells orígens:
tot el que s'atribueix a l'escala
se'ns escapa com també els seus inicis.
No sabríem afirmar si a dins tot
és fosca, potser ens equivocariem
50 perquè no estem gaire segurs, però
a l'interior hi vivia una llum
somorta que no se sap d'on sorgia:
d'una font incerta i desconeguda,
una lluminositat absorbida
55 durant segles pels porus de la pedra.
Podem conjecturar que una vegada
allí dins no sabríem què podria
passar si imprudent algú es decidís,
—no endevinariem per quins set sous—

60 a enfilelar el túnel i pujar l'escala.
Ara bé doncs segur que ens sorprendria
si ens afirmessin en contra de tot
pronòstic que resulta inversemblant
però cert que algú habita dins la roca.

65 Provenent de no se sap quin llunyà
racó, sense intuir d'on, alguna
cosa remunta des del més profund
de la fosca, que ens és desconeguda.

.....

70 «...Dos-cents cinquanta-tres mil vint-i-tres
dos-cents cinquanta-tres mil vint-i-quatre
dos-cents cinquanta-tres mil vint-i-cinc...
Ep alerta pensa pensa per què
sempre que arribes a aquest punt et perds
75 i has de tornar a començar el recompte.»

.....

Que sentim una veu d'algú que parla?
No ens sorprèn confirma el que ja intuïem.
No creiem però que es tracti d'algun

80 d'aquells éssers esmentats al principi
minaires de mena que per la dura
tasca que feien deuriem ser molt
rudes sinó d'una espècie més
evolucionada més sensible

85 que segurament i aviat estaríem
d'acord si a aquest habitant novell,
a aquell ésser, l'anomenéssim home.
Podríem doncs pensar o imaginar
que un dia malaguanyat o no sempre

90 hi ha opinions per a tots els gustos
perquè mai no ens posaríem d'acord
sobre si s'ha pogut escollir o no
a voluntat venir a un món estrany,
un home dèiem, va anar a raure no

95 endevinem com, enmig de les tenebres.
Per primer cop hauria obert els ulls
de bat a bat per xuclar amb avidesa
imatges dins el seu petit cervell
i si hi haguéssim estat testimonis

100 presencials, fortuïts, li podríem
 haver entrevist un innocent somriure.
 Però i pel que a nosaltres ens afecta
 mai no hem escoltat plors de criatura
 ni un d'aquells sons guturals de nadó
105 per tant no ens podríem referir a cap
 naixement en concret; el més probable
 és que es tracti d'algun home, però
 no ho tornarem a dir, només sabrem
 que és dèbil que si s'aboca a l'abisme
110 del viure, finalment sucumbirà.
 Encara ara no intuïm el seu nom.

 Aquesta escala existeix perquè Vacu
 l'habita i mentre hi visqui existirà.
115 Ara bé, si surt, només en el cas
 que aconseguís fer-ho, cosa que no
 volem afirmar o desmentir, podria
 esvanir-se i córrer el perill extrem
 de potser mai més tornar-la a veure.

120 Així que mentre visqui a dins i vagi
comptant els graons sempre li serà
possible tornar amunt o avall al punt
que decideixi, però, si es despista,
llavors podria perdre's dins la nit.

125 El comportament d'aquest Vacu és
com el de qualsevol aprenent, cal
que repeteixi fins a la sacietat
totes les accions orientades
a moure's per l'escala i a conèixer

130 –abans de pensar en altres coses–
el seu entorn, i, resumint, després
d'una fonda i lenta digestió,
a consolidar-les i fer-les seves.
I no massa a la lleugera potser

135 i per tant seriosament pensés
que podria recórrer aquell abrupte
però regular terreny no només
de forma especial sinó també
avançar amunt o avall el més possible

140 i a més comptar a mesura que ho fes
sumant o restant un peu rere l'altre
retenint a la memòria la xifra
i per últim, i alhora, mantenir
els ulls i les orelles sempre alerta
145 a l'aguait de qualsevol petita
o amagada o insignificant pista,
no deixar res cap racó ni perfil
per investigar malgrat el continu
xantatge dels dubtes que té la ment.
150 Caldria provar com de sòlida era
i de ben feta estava aquesta escala.
Amb les mans temps i molta paciència
i com si d'un ritual es tractés
podria resseguir les pedres cada
155 plec cada reclau i acaronar
la superfície llisa o rugosa
tot deixant que aquestes sensacions
li arribessin directament al cap.

.....

160 «...Quatre-cents trenta-dos mil vint-i-sis
quatre-cents trenta-dos mil vint-i-set
quatre-cents trenta-dos mil vint-i-vuit...»
.....

Mantenia els hàbits perquè intuïa
165 aquella ferma creença en què d'alguna
manera així s'oposava a la marxa
a la incerta i cruel fuga del temps.
En un moment de recés assegut
sobre un graó i apuntalant l'esquena

170 a la roca la seva ment remembra
trossets de passat sobre el sender
recorregut i a terra reflexiona
sobre els mètodes empleats.

Allà on el vam veure per primer cop
175 en un lloc indeterminat del temps
pensem que ja tenia un cert saber
que mai no vam poder identificar
i si des de llavors fins ara li sumem
tots els coneixements que la seva raó

180 hagi pogut atrapar –que podrien
 ser molt escassos i que creu li van
 ser útils summament– podem percebre
 que en la majoria d’ocasions
 s’havia perdut per simple desídia

185 un comportament que considerem
 no demostra indicis d’intel·ligència
 sinó d’una estupidesa increïble.

.....

Comença com una percepció

190 lleu a l’inici i tot seguit creixent
 que conté alguna cosa certament
 de pruija i que no podem recordar
 quan li va començar o si hi va haver⁴
 algun temps en el passat que no hi era.

195 Suposem que senzillament no marxa
 que hi ha un dolor que segueix Vacu s’instal·la
 en els seus ossos no desapareix.

Imaginem que és crònic i resulta
que és especialment insidiós

200 perquè treballa sempre gairebé
completament i constat en secret
–infern que abraça el seu interior–
i no ho sabem però malaguanyat
probablement li afecti cos i ment.

205 No creiem que sigui important però
aquest nou dolor l'impedirà moure's
tant que fins i tot pujar un sol graó
li causarà un reguitzell de fiblades
punyents i del tot insuportables.

210 I podria cridar en silenci contra
aquest dolor que se li ha impregnat
des de temps immemorials podria
demanar clemència però no
li serviria de res perquè aquests

215 imperatius són inútils així
i tot hi ha un impuls incontrolable
que el porta a provar a reclamar respostes
però no rebrà paraules només
silenci i un pur i horrorós sofriment.

220

S'havia apoderat conquesta rere
conquesta de l'espai d'aquesta escala
que habitava i Vacu es considerava
capacitat per dominar-la en tota

225 l'allargada i cargolada amplitud.

A vegades potser però molt poques
admetia sentir-se realment
ufanós i enaltit i amb renovades
forces perquè pensava que podria

230 apropiar-se de les seves recents

descobertes noves capacitats
i a mesura que conqueria el món
—ara aquí recordem que es redueix
al passadís perforat dins la roca—

235 i que el coneixia també captava

algunes d'aquelles lleis més senzilles
que el governaven i així n'ampliava
el coneixement del resclosit entorn
per on i, per dir-ho amb una paraula

240 poc pejorativa, vagarejava.
Però era també per aquest motiu
quan sabia reconèixer els seus propis
límits que es trobava cada cop més
empetitit davant els misteris
245 que encara podria amagar l'escala.
Se n'adonava de la delicada
situació en la qual es trobava.
Patia l'angoixava no saber
quins altres sofriments l'atacarien
250 cruament i terrible més amunt.
Què es pot esperar d'un ésser tan fràgil?
Llavors calia que Vacu escollís
o seguir endavant tot i desconèixer
els més que probables perills
255 i assumir el dolor que l'acompanyava
sempre tan crònic i inevitable,
—tortura constant del cos i la ment—
o bé retrocedir i baixar l'escala
i en un moment de gran debilitat

260 deixar-se anar i caure, considerar
 que no val la pena i deixar-ho estar.
 Amagat dins la penombra sorgeix
 la temptació d'anar cap enrere
 de retrobar el que li és familiar
265 i conegut una manera aquesta
 com qualsevol altra –sospitem
 que l'única– de sentir-se segur.
 Però si no li volguéssim donar
 prou importància a les seves fràgils
270 mostres de records podria passar
 que Vacu no tingués una història,
 seria com si no hagués existit.
 Però ara no ho considerarem
 perquè seria una pèrdua estúpida
275 de temps i perquè el que més interessa
 és seguir endavant no descurar el ritme.
 Un Vacu emprenedor es deixa portar⁵
 per possibilitats desconegudes
 només entrevistes, deixar-se anar,

280 abandonar-se connectar amb el món
interior de l'escala afectiu
i sensorial... Però dóna un cert
estremiment o espant perquè
l'instrument de la intuïció és capaç
285 d'abocar passions incontrolables
i il·lusions i inquietuds i angoixes.
Llavors si Vacu volgués descobrir
nous indrets caldria que penetrés
escala amunt la incertesa gronxar-se
290 en el dubte i aprofundir i prendre part
sobre una de les accions possibles
i després, un cop temptejat el nou
camp d'acció i un cop aconseguida
certa clarividència, hauria d'actuar.
295 Les accions d'aquest pla que preveia
seguir les retenia en la memòria,
si eren encertades les tornaria
a fer servir en altres trams de l'escala
i les rebutjaria si eren inútils.

300 Més endavant quan l'estat de les coses
ho demanés tornaria a recórrer
a l'anterior estratègia a aquella
que va permetre Vacu enfrontar-se
a situacions de molt semblants

305 –com per exemple en les ocasions
que podríem pensar massa seguides
per la seva gran tendència a caure
o ensopegar més de dues vegades
per culpa del mateix graó una forma

310 tradicional i molt coneguda
per tots d'anomenar la incompetència—
per superar novament l'entrebanc
dolorós i conflictiu d'altres temps.
Actuava tornava a avançar sempre

315 capficat i sorrut tot esperant
la descoberta la definitiva,
la que li dugués la tranquil·litat
a aquella seva turmentada ment:
un monòleg que dispara una veu

320 que resulta ser dins la ment un altre
monòleg i així repetidament
molt endins del cap fins a l'infinit.
Què l'inquietava, què l'empenyia
i d'on provenia el desassossec?

325
«...Sis-cents seixanta-quatre mil cent dos
sis-cents seixanta-quatre mil cent tres
sis-cents seixanta-quatre mil cent quatre...»
.

330 Hi ha l'energia interna que el pertorba
si no pot expressar i descarregar
l'excitació que ara experimenta,
acabaria per augmentar el malestar.
Jeu i els graons se li claven al cap,

335 a l'esquena i al cul, tanca els seus ulls
i deixa de pensar en el pas del temps.
Mentre la mà busca el membre adormit
s'acarona el gland i els testicles bruts
i imagina que algú igual de nu

340 –sols podria veure un ésser com ell
perquè no en té la imatge de cap altre–
l’amenança amb el seu penis erecte
obre les cames per sobre i li fica
la verga dura a dins la boca oberta
345 i l’atrau perquè el masturbi
tot i agafant-lo pels cabells i fent-li
moure el cap per ajustar-la millor
a les necessitats del seu plaer
mentre Vacu l’engrapa per les natges
350 per ajudar a controlar l’envestida.
S’exciten a fons tots dos, llarga estona.
A poc a poc Vacu sent a la seva
mà com aquell membre adormit
es desperta amb ganes de créixer i fer
355 valer la presència del desig:
el desenllaç és del tot previsible.
En el moment culminant el fals doble
desapareix i en el punt exacte
del no retorn ve l’espessa boirina

360 de l'orgasme i li entela cos i ment:
tota la sang es concentra en el sexe.
Però de sobte percep una fiblada
horrible com si ara li traspassessin
el penis amb una agulla gruixuda.

365 Fosos tots dos, aquesta experiència
de dolor i plaer junts no es pot descriure:
una protuberància de carn
roja de sang i anormalment inflada
fins que explota amb l'ejaculació

370 fins que dolla l'esperma i li empastifa
les mans i l'espès beuratge dispersa
per terra un final inapel·lable.
Després cargolat el cos pel turment
el cor recupera el ritme tranquil

375 i la respiració esdevé fonda.
Amb la cara tombada sobre un fred
graó Vacu reconeix el silenci
que arriba després de l'excitació.
El plaer és un regal que ve i se'n va

380 i dura massa poc, instants efímers,
però el sofriment té aquell gran poder
de restar perdurable al llarg del temps.
Vacu es veu obligat a continuar
aprenent a conviure amb el dolor.⁶

385

Amb el pas dels dies s'imposa el deure
íntim de pensar contínuament
amb les pedres de no distreure's mai
perquè l'oblit més insignificant

390 podria redescobrir el seu turment
i esdevenir en un futur intolerable.
Potser Vacu s'enganyava pensant
que aprendria massa coses però
en veritat no sabem si seria

395 capaç de fixar la mirada sobre
les essencials i això li podria
impedir de posar ordre al seu magí
i d'assumir una actitud adequada
vers ell mateix i l'entorn de l'escala,

400 l'ambient semiobscur que l'envolta.
Si s'avança els graons no queden, marxen,
sempre distints s'ajorna poder entendre'ls.
En Vacu ha estat llarg temps confinat
entre aquestes dues parets i ha hagut
405 de dedicar gran part del seu esforç
a comptar i descomptar tots els graons
però tendirà encara a perllongar
aquesta actitud fins i tot després
dels anys quan ja no sembli necessària.
410 En veure's a ell mateix absort només
en el constant i repetit recompte,
corre el greu perill de dedicar tota
l'energia a aquesta perseverança
i per tant d'obstaculitzar i empobrir
415 la recerca d'un *perquè* a l'existència.
Vacu pensava que mai no s'havia
topat amb cap ésser com ell o algú
de diferent però en definitiva
algú altre que li feia pressentir

420 una estranya enyorança que podria
arribar a esdevenir somnambulisme.⁷
Parlava tot sol i ho feia amb la boca
torçada com si es dirigís a algú
que caminés al seu costat però,
425 és clar, sabem que no hi ha ningú més
i doncs, per què redimonis ho feia?
Temptejant pels senders de la follia
erràtic s'extravia en el *no-res*
i la buidor que l'arrossega mostra
430 un ésser d'escassa seguretat
però amb la capacitat mínima
per conviure amb totes aquestes nits:
les tenebres que amunt i avall tragina.
El turmenten inútilment els actes
435 fútils i més irrellevants, podríem
assegurar que s'obstina a prendre's
massa seriosament qualsevol
minúscul i insignificant detall.
Si l'examinem amb lupa veurem

440 alguns instants congelats en el temps
que no incorporaran res més excepte
un cos mutilat i el seu sofriment,
mancat tot ell de qualsevol paraula.
Veurem com el seu dolor és tempestat

445 que explota violentament tancada
dins la carcassa del cos i la ment.
Vacu té sempre al costat el dolor
és amb i dins ell lluny de qualsevol
possibilitat d'observar-lo des de fora

450 i per tant de descobrir el seu origen.
Dents premudes i celles contretes
la mirada sorruda i els ulls naufragats,
el torb enmig de les ninetes folles
i els pèls de punta i el crani esquerdat,

455 breus gemecs i un plor que demana auxili
dedins un cos botit d'esgarrifances.
.....

Quan meditava podia arribar
fins a una conclusió aproximada

460 si més no fins a un lleu pressentiment
que tot i els seus ínfims i limitats
coneixements hi cercava com sense
voler-ho un *absolut* que embolcallés
tota aquella angoixada solitud.

465 Arribava sempre però a la certesa
que tots aquells raonaments que tant
el capficaven li duien només
un substitut al qual era impossible
recrear-li el seu veritable nom.

470 Amat de por la vacuïtat
del temible *no-res* el posseïa:
els sentiments que brollen d'un cor
vençut s'aboquen i cauen al fons
d'un abisme del qual ningú reneix.

475
«...Vuit-cents quaranta-cinc mil trenta-cinc
vuit-cents quaranta-cinc mil trenta-sis
vuit-cents quaranta-cinc mil trenta-set...
Si ara caic⁸ ningú m'anirà al darrere.

480 Quina és la provinença d'aquest fel,
dels esputs negres i dels gargalls densos?»

.....

Llavors emmudí de sobte i un tel
blanc li cobrí els iris i ràpidament
485 un llampec blau perforà les ninetes
i la boira espessa envaí el cervell:
a l'interior les veus reneixien,
sabia molt bé el que significava.

.....

490 *vertigen mareig angoixa i deliri*
visió de nens moribunds que xisclen

.....

Aquell estat era com retornar
en si després d'una embriaguesa
495 produïda per l'efecte d'una droga.
Sentir el mal gust i la llengua pastosa
reblint el cos amb la sensació
no gaire agradable que produeix
aturar-se després d'un llarg viatge

500 en l' instant que el caminar rítmic s' acaba
tot provocant a bastament silenci
perquè endins les veus ressonin encara.

.....

vertigen mareig angouxa i deliri

505 *visió d' homes i dones que criden*

.....

Sempre pensava en una altra cosa
al mateix temps que pujava l' escala
per no perdre el temps com si volgués

510 trobar una resposta més endavant
—no sap quina— magnífica o sublim.

Freqüentment es corregia inclinant
les reflexions vers aquest misteri,
llavors semblava entendre el que buscava.

515 D' altres, pensava de manera erràtica
i es perdia entre els seus raonaments
fins que al final deixava la recerca
d' aquell nom impossible d' esmentar.

Però quan volia allunyar aquests

520 pensaments perquè no el distraguessin
 dels altres problemes dels quals podria
 treure algun profit, llavors començaven
 a aparèixer inoportuns i amb més força.⁹
Encara que s'esforcés fins al límit

525 per voler ser perfecte no sabia
 despullar-se de la condició
 de les seves debilitats que són
 l'arrel de la seva insuficiència.
Inexplicable hi ha alguna cosa¹⁰

530 que dins la ment de Vacu neix i adolla
 lentament: imatges fosques, records
 perduts i un debat que prové de lluny.
Massa confús arriba al conscient
 un remolí de grisos on no es pot

535 distingir cap forma ni cap símbol
 que es deixin interpretar o traduir.
Què puja fins a la superfície
 de la consciència a sol·licitar
 el dret d'esdevenir real, tangible?

540 Vacu es commou, es retorça i s'aixeca
dels graons i es comença a demanar
—sense deixar mai de pujar l'escala—
quin podria ser aquest capteniment
que darrerament tant el sotja.

545 Per què ara se n'adona i abans no?
Vol provar de fer-lo sorgir de nou
i fa marxa enrere en el pensament
tot cercant l'instant precís quan va ser
que va començar aquell desassossec.

550

Viu sempre dins la mateixa atmosfera
la llum que l'embolcalla esmorteïda
el silenci fosc que li prem les temples,
així és quan creu que si refà el camí

555 podrà descobrir la causa primera
de l'efecte que l'ha dut fins aquest
present i que l'haurà de guiar d'ara
en endavant. Però després de tant
de temps, l'esforç requerit és massa

560 important per a un ésser com en Vacu
que ha lluitat sempre sense descans dins
la penombra d'aquesta galeria
arrossegant a coll pors i tenebres,
i perquè des d'aquell instant cercat
565 en els records fins aquí no hi hagi res
enmig del camí de retorn, aparta
qualsevol obstacle i tot pensament
estrany i tanca els ulls amb força
i amb les mans maldestres es repassa
570 la cara i el cos com si Vacu volgués
arrancar-se el filferro espinós que l'atrapa
i l'envolta amb dolors terribles
que li esquincen la pell i li fa ferides
fondes, fins al límit de la sofrença
575
vertigen mareig angoixa i deliri
visió de nens moribunds que xisclen
vertigen mareig angoixa i deliri
visió d'homes i dones que criden

580

Llavors sembla que com mai es concentra
i que cap distracció el farà fora
d'aquest estat d'embadaliment crític
i es prepara per fer una nova temptativa

585 suprema com si es volgués revelar
contra aquesta angoixa que l'aclapara.
Però després una vegada més
torna a experimentar buit del *no-res*,
s'atura i per un moment ja no pensa.

590 De seguida i sense saber per què
torna de nou a pujar i baixar escales
vàries vegades com si volgués
recuperar el recompte dels graons:
la seguretat que dóna un món palpable.

595 Sap que el seu viatge per la memòria
ha estat un fracàs: li ha tornat ben viu
el desencís i s'ha sentit més miserable.

.

«...Un milió cent mil cinquanta-un

600 un milió cent mil cinquanta-dos
un milió cent mil cinquanta-tres...»
.....

Aquesta galeria que s'enfilava
foradada dins la roca era plena

605 d'esquerdes obertes a les parets
de les quals rajava un llim purulent:
ferides de la pell del mateix Vacu.

Aquella escala que mai no acabava
l'havia abandonat enmig d'un túnel

610 anant amunt i avall vers un final
que no arribava que no s'entreveia.¹¹

Corria i pensava que la suor
era sang i pus pestilent que brollava
de les parets nafrades sang espessa

615 que lentament regalimava fins
els graons i li xopava els peus nus.

Quan l'aire esdevenia irrespirable,
feixuc, les tenebres l'embolcallaven
i el pressionaven i com si un colós

620 enutjat i iracund l'hagués segrestat
entre les seves mans per esclafar-lo.
Encara que cridés i xisclés tot
demanant ajuda, terroritzat,
sabia que ningú l'escoltaria.

625 I quan ja no podia avançar més¹²
ert sentia els forts batecs a les temples
volia aturar el cor, tranquil·litzar-lo,
perquè mai no ho faria per si sol:
lliurar-se i ajudar-lo a reposar.

630 Estava en perill constant, la frontera¹³
entre la vetlla i el somni entre el ver
i l'irreal, és una zona desprotegida
dels possibles obstacles, dels paranys
i dels abismes que a cada nou pas

635 es podrien obrir i, tot i que mai
no l'hi havia passat, desconfiava.
I sempre que tornava a tenir aquests
pensaments les cames li feien figa,
fent tentines pujava a poc a poc

640 com si un abís l'hagués de sorprendre.
En aquesta vida tan maquinal
com la seva, què passarà *demà*?
I què va passar *ahir* o *abans d'ahir*?
Endins la profunditat del cervell
645 de Vacu tots els pensaments es perden.
Així doncs s'esdevé que intentar
reproduir el temps és feina perduda,
tots els esforços són inútils..
I comença per un lleu cansament
650 imperceptible com quan un dia
imaginem que sentim una veu
molt llunyana que ens murmura
a cau d'orella i després de parar
atenció ho deixem estar perquè
655 no creiem que hagi estat real, possible.
Un bon dia quan Vacu ja no ho espera,
treu el cap tot dissimulant aquell
perquè i tot es comença a esfondrar.
Tremola com si tingués fred, s'asseu,

660 i assetjat per la foscor, tot sol, plora.
A què ve de donar a un infeliç la llum
la vida als qui tenen l'amargor al cor
que aspiren a la mort sense que vingui?¹⁴
.....

665 No, Vacu no ha estat mai savi en la seva
solitud mai no ha sabut què fer amb ella
i no creure en més-enllà enfonsat
com es troba en el fang de l'infortuni.
Ara, després de tant temps, tant que ja

670 ni se'n recorda, gairebé no té
un instant de tranquil·litat:
en aquestes escales el percaça
el bleix dels somnis més terribles.
Llavors és difícil de fixar l'instant

675 precís quan Vacu va fer el pas subtil
i l'esperit apostà per la mort.¹⁵
Inquiet i desitjós de conèixer,
si encara fos capaç de mirar més
enllà de si mateix i d'aixecar

680 la mirada per damunt de les pròpies
pors, tindria la possibilitat
de recuperar l'interès per viure.
Quan una d'aquelles veus li va parlar
fa molt de temps i pogué fer callar
685 el seu turment, una altra la recita
ara i reprèn el lament en el punt
en què terrible es va interrompre
.....
vertigen mareig angoixa i deliri
690 *visió de nens moribunds que xisclen*
vertigen mareig angoixa i deliri
visió d'homes i dones que criden
.....
I se'ns escapa alguna cosa, quina?
695 Què fa que aquesta despulla s'aferri
a l'escala que pagui tant la pena?
No ha après de la tràgica experiència
que només hi trobarà sofriment?
Es manté constantment en un esforç

700 extrem, solitari, i sap que en aquesta
 consciència en aquesta revolta
 està desafiant una resposta.
 Vacu un sac d'ossos amagrit, deforme,
 cruixit pel dolor del cos i la ment
705 gairebé impossibilitat per moure's
 despullat brut per les incontinències
 nafrats la pell i els llavis, esqueixats,
 s'arrossega feixuc i... No podrà.
 Tus i s'ennuega i perboca esputs
710 però amb les mans esgarrapa graons
 a l'escala amb l'ànim d'anar pujant,
 lentament, però, el pes de l'existència.
 Després de tants anys d'incessant dolor¹⁶
 ell és en cert sentit només ferida,
715 el seu caràcter ja és inseparable
 del seu sofriment, íntima unió.
 Dins de l'escala se senten sorolls
 esmoreïts una certa remor
 d'algú que camina que s'arrossega.

720 S'escolta una veu gairebé inaudible
d'un ésser ferit, no obstant, no són
veritablement paraules, s'assemblen
als esgarips d'una ferida oberta.
Llavors tot el que es veu i es percep
725 es comprimeix en una sola imatge
que expressa una llarga metamorfosi
resultat d'un prolongat sofriment.
Arribarà a descobrir que patir¹⁷
es pot considerar com el seu
730 veritable fat on el patiment
és la seva tasca, l'única tasca.
Així potser ara podria entreveure
que fins i tot ell, sofrint tant, és únic
i que està molt sol, ningú no el podrà
735 alleujar o sofrir en lloc seu; existeix
sols una oportunitat i radica
en la manera en com ho suporti.
Bé, què hi farem, però cal que segueixi?
No ho sabem. Vacu ja no té res més

740 a perdre en aquesta vida ridícula.
I doncs a continuació i ràpid
brodarem artificis més o menys
consistents per salvar les restes
encara que creiem sincerament
745 que les oportunitats de reeixir-hi
són massa reduïdes. Ho veurem.
.....
«...Un milió tres-cents quatre mil cinc
un milió tres-cents quatre mil sis
750 un mil... Com? Què fa aquí aquesta paret?
No pot ser no ho entenc no puc seguir
l'escala acaba i no hi ha més graons...! »
.....
Sense poder assumir ja de cap manera
755 la situació proferí un crit
terrible i esgarrifós com si sortís
d'un condemnat a les pitjors tortures,
nascut de la profunditat de l'ésser
—fins a nosaltres ens ha commogut—

760 un crit que duu ràbia continguda
i dolors acumulats i macerats
durant anys, fins aquí: tota una vida.
Però, què és el que veiem? Què passa?
Després de tot aquest seu sofriment
765 l'envaeix un sentiment una estranya
i tranquil·la sensació de pau
com si unes mans suaus, desconegudes,
li acaroneassin les seves ferides,
les del cos endins i les de la ment
respirar uns instants imperceptibles
sense témer les punyents conseqüències.
Llavors l'impensable: **Vacu ens somriu!**
.....
Callem i arribats a aquest punt callem.
775 Davant d'un ésser sofrent que ha pogut
suportar tant de dolor tot aquest
temps, només podem callar i observar.
.....
(Així és que sobre les realitats¹⁸

780 més importants i alhora radicals
no se sap gran cosa, res no es pot dir.
No hi ha ahir ni demà. Tot és ara.¹⁹
Posa aquest final de manifest
el *no-res* o la *transcendència*?²⁰

785 La vertadera i única sortida
de l'escala es troba precisament
allà on no n'hi ha cap de possible?)
.....

«D'allò que no es pot parlar, cal guardar-ne silenci.»

LUDWIG WITTGENSTEIN

...O no?

Referències

- ¹ De llibre *La nuit d'octobre* (1837) d'Alfred de Musset.
- ² Del llibre *Tractatus logico-philosophicus* traduït per J.M. Terricabras.
- ³ Del llibre *Del tenir al ser* d'Erich Fromm.
- ⁴ Versos inspirats en un poema de Dickinson.
- ⁵ Versos inspirats en *Tan humanos* d'A. Capellá.
- ⁶ Versos inspirats en *La escritura del desastre* de M. Blanchot.
- ⁷ Versos inspirats en *Pasenow o el romanticismo* de H. Broch.
- ⁸ «De sobte, vaig caure escales avall /i fins i tot el so de caure era una riallada de la caiguda. /Cada graó fou el testimoni inoportú i dur /del ridícul que vaig fer de mi.» d'*Álvaro de Campos* (Pessoa).
- ⁹ *Proslogion* del arquebisbe de Canterbury a *Fides et ratio* del Papa Joan Pau II.
- ¹⁰ Versos inspirats en *A la búsqueda del tiempo perdido* de M. Proust.
- ¹¹ Versos inspirats en *Viaje al fin de la noche* de L.F. Celine.
- ¹² Vers inspirat en *El dolor* de M. Duras.
- ¹³ Versos inspirats en *La frontera* de W. A. Mitgutsch.
- ¹⁴ Versos reproduïts de l'Antic Testament: *Llibres sapiencials - Llibre de Job*.
- ¹⁵ Versos inspirats en *El mite de Sísif* d'A. Camus.
- ¹⁶ Versos inspirats en el dolor de *Filoctetes* de Sòfocles.
- ¹⁷ Versos inspirats en *El hombre en busca de sentido* de Viktor Frankel.
- ¹⁸ Versos inspirats en la introducció de J.M. Terricabras al *Tractatus logico-philosophicus* de L. Wittgenstein.
- ¹⁹ Vers inspirat en *El mite de Sísif* d'A. Camus.
- ²⁰ Que és radicalment superior, que està més enllà de l'experiència de Vacu.